

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік та оподаткування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»

на тему: «Облік і контроль необоротних активів на прикладі
КП «Одесміськелектротранс»

Виконавець:

Студентка ФМОІТ

Хамутинська Олена Валеріївна

_____ /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Бойко

Ольга

Станіславівна

_____ /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Необоротні активи є одним із найважливіших об'єктів економічних наук, зокрема бухгалтерського обліку. В сучасних умовах господарювання вони відіграють визначальну роль, оскільки становлять вагомую частину майна будь-якого суб'єкта господарювання. Їх якість, вартість, технічний рівень, ефективність використання багато в чому впливає на кінцеві результати діяльності підприємства: виготовлення товарів та надання послуг, собівартість, прибуток, рентабельність, стійкість фінансового становища.

В умовах ринкової економіки зростає потреба в достовірній обліковій та звітній інформації про діяльність підприємств, установ і організацій, яка дає змогу їх керівництву підвищити ефективність своєї роботи. Це зумовлює необхідність удосконалення системи обліку, аналізу та контролю, як інформаційного забезпечення будь-якого процесу управління необоротними активами.

Інформація про необоротні активи може зацікавити різних користувачів: менеджерів – під час розроблення альтернативних варіантів фінансової стратегії підприємства; постачальників – під час прийняття рішень про умови розрахунків; кредитні установи – під час визначення кредитування діяльності підприємств; потенційних інвесторів – під час вибору об'єкта інвестування.

Таким чином, виникає необхідність у створенні такої методики обліку, аналізу та контролю необоротних активів, яка була б доступною у використанні, зрозумілою та економічно ефективною з точки зору співвідношення вигід та витрат.

Проблеми обліку, аналізу, контролю необоротних активів є предметом особливої уваги економічної науки. Значний внесок у розроблення теоретичних і практичних аспектів обліку необоротних активів зробили провідні вітчизняні дослідники: І.О. Бланк, М.І. Бондар, Ф.Ф. Бутинець, Н.Г. Виговська, О.П. Гаценко, А.Г. Загородній, Л.Г. Ловінська, Н.М. Малюга, М.В. Півторак, В.Г. Швець, Л.В. Чижевська та ін., а також зарубіжні вчені: В.Є. Ванкевич, Л.В. Зубарева, І.П. Ламанов, Б. Нідлз, М.Р. Метьюс, М.Х.Б. Перера, Н.М. Поташкова, Я.В. Соколов тощо. Незважаючи на цінність одержаних дослідниками результатів все ще залишається багато невизначених питань, що підтверджує актуальність теми дослідження та практичну значимість роботи.

Мета та завдання роботи. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження обліку та контролю необоротних активів, аналізу ефективності їх використання.

Для досягнення визначеної мети в роботі поставлені наступні **завдання**:

- дослідити необоротні активи як об'єкт обліку, надати їх класифікацію та оцінку;
- вивчити міжнародну практику відображення необоротних активів обліку;
- дослідити проблемні та дискусійні аспекти обліку необоротних активів;
- надати загальну організаційно-економічну характеристику КП «Одесміськелектротранс»;
- визначити особливості складання первинних документів по обліку необоротних активів підприємства;

- дослідити стан організації обліку наявності та руху необоротних активів на підприємстві КП «Одесміськелектротранс»;
- розробити пропозиції удосконалення діючої практики обліку необоротних активів КП «Одесміськелектротранс»;
- розкрити методичні аспекти контролю необоротних активів;
- проаналізувати ефективність використання необоротних активів;
- побудувати економіко-математичну модель для цілей підвищення ефективності діяльності підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних і практичних аспектів обліку та контролю необоротних активів.

Об'єктом дослідження є комплекс теоретичних і методичних питань, пов'язаних з організацією обліку та контролю операцій з необоротними активами в КП «Одесміськелектротранс».

Методи дослідження. З метою реалізації поставлених у кваліфікаційній роботі завдань було використано наступні методи дослідження: дослідження теоретико-методичних аспектів обліку необоротних активів підприємства, порядок їх відображення у фінансовій звітності проведено із застосуванням методів індукції, дедукції та порівняння. при аналізі діяльності підприємства та ефективності діяльності використовувалися способи та прийоми фінансового і економічного аналізу, для обробки, аналізу інформації та побудові математичної моделі в роботі використовувалися засоби Microsoft Excel.

Інформаційну базу при виконанні дослідження становили законодавчі, нормативні акти та інструктивні документи України, пов'язані з діяльністю підприємств, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, періодична наукова фахова література з проблем обліку та контролю необоротних активів, матеріали науково-практичних конференцій і семінарів. Емпіричну базу дослідження становили статутні та розпорядчі документи, первинна, аналітична документація з обліку, показники статистичної та фінансової звітності підприємства, яке досліджувалося, періодичні видання, дані мережі Інтернет.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ**» розглянуто економічну сутність необоротних активів, досліджено підходи до класифікації; визначено особливості обліку необоротних активів відповідно до міжнародної практики, та дискусійні питання обліку необоротних активів.

У другому розділі «**ДІЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ПРИКЛАДІ КП «ОДЕСМІСЬКЕЛЕКТРОТРАНС»**» наведено загальну організаційно-економічну характеристику підприємства, проаналізовано порядок відображення в обліку операцій з необоротними активами, розглянуто первинні документи, реєстри синтетичного та аналітичного обліку досліджуваного підприємства, а також фінансову звітність. Розроблено ряд рекомендацій, щодо поліпшення обліку операцій з необоротними активами КП «Одесміськелектротранс»

У третьому розділі «**ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ І ДІЮЧА ПРАКТИКА КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ**» визначено методика внутрішнього контролю операцій на підприємстві, проведено аналіз забезпечення та ефективність використання необоротних активів КП «Одесмісьелектротранс», розроблено на підставі математичного моделювання шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

У результаті кваліфікаційного дослідження було розглянуто теоретичні засади та діючу практику обліку, контролю та аналізу операцій з необоротними активами.

Встановлено, що немає єдиного підходу до трактування необоротних активів. Проте, більшість з дослідників уособлюють необоротні активи з матеріальними та нематеріальними активами, строк служби (використання) яких перевищує 1 рік, і ці активи підлягають багаторазовому використанню у виробничому процесі. Класифікація необоротних активів має багато ознак. Зважаючи на наявність різноманіття підходів до класифікації необоротних активів важливим організаційним завданням, яке належить вирішити керівництву та фінансовим (бухгалтерським) службам і відповідальним посадовим особам є виявлення завдань та вимог системи управління до організації їх обліку.

Міжнародний облік необоротних активів має свою специфіку щодо відображення таких об'єктів як малоцінні необоротні матеріальні активи, довгострокова оренда та основні засоби. Нетиповим для національних стандартів чи стандартів для малих підприємств є виокремлення на балансі активу з права користування як окремої категорії.

Сучасні економічні реалії визначають потребу в дослідженнях теоретичних і практичних проблем у відображенні нових об'єктів у складі необоротних активів підприємства, до яких відносяться не лише матеріальні об'єкти, які мають фізичну (матеріально-натуральну) форму.

Основною причиною необхідності внесення змін у чинний порядок облікового відображення нематеріальних активів є недосконала система їх визнання та облікової оцінки, що підтверджується наявністю значного розриву між ринковою та балансовою вартістю.

Невизначеність оцінки певних видів нематеріальних активів і строку їх корисного використання пояснюється відсутністю єдиного переліку витрат, які формують первісну вартість нематеріального активу.

В ході дослідження було вивчено документальне оформлення та порядок відображення операцій з надходження, руху та вибуття необоротних активів за різними напрямками в комунальному підприємстві «Одесміськтранс», яке є власністю державного управління комунального господарства в м. Одеса.

Основним видом діяльності КП «ОМЕТ» є здійснення комплексу робіт і заходів, пов'язаних з підготовкою, організацією та наданням транспортних послуг з перевезення пасажирів і багажу тролейбусами, трамваями, а також фунікулерами

та підвісними канатними дорогами. Компанія є природною монополією з надання послуг з перевезення пасажирів електричним транспортом.

Документальне оформлення та облік операцій з необоротними активами є повністю автоматизованими.

Аналіз фінансової стійкості КП «Одесміськелектротранс» за 2017-2020 роки свідчить, що у підприємства спостерігається нестача власних обігових коштів на суму 542 235 тис. грн у 2020 році і порівняно з 2017 роком вона збільшилася у три рази. Фінансовий стан підприємства є кризовим. Підприємство демонструє збитковість, яка також зросла за період, що досліджувався. Збиток від операційної діяльності у 2020 році збільшився порівняно з 2018 роком на 9341 тис. грн

Більше 90% вартості необоротних активів належить основним засобам. У 2020 році загальна вартість необоротних активів зменшилася на 35 227 тис. грн. При чому залишкова вартість основних засобів зменшилася на 13 430 тис. грн., незавершені капітальні інвестиції зменшилися на 23 914 тис. грн., а залишкова вартість нематеріальних активів збільшилася на 2 117 тис. грн.

У 2020 році коефіцієнт приросту основних засобів на підприємстві склав 5,9%. Коефіцієнт вводу основних засобів становив 8%, а коефіцієнт вибуття – 2,4%. Таким чином темпи оновлення основних засобів були вищими, ніж темпи їх вибуття. На початок 2020 року коефіцієнт зносу склав 91,5% по нематеріальним активам, 43,3% по основних засобам, а на кінець року склав 51,4% по нематеріальним активам та 47,9%. У 2019 році на 1 гривню, вкладену у основні засоби припадало 0,41 грн. наданих послуг, а у 2020 році 0,29 грн.

КП «Одесміськелектротранс» проходило аудиторську перевірку фінансової звітності аудиторською фірмою ТОВ «Крестон Джі Сі Джі Аудит». На думку аудиторів фінансова звітність достовірно відображає в усіх суттєвих аспектах фінансовий стан компанії на кінець 2020 року. Аудитори також визначили наявність підстав для порушення безперервності діяльності, проте через це думка не була модифікована оскільки керівництво компанії не має намірів припинити свою діяльність та переконане, що має усі передумови для забезпечення безперервної діяльності у майбутньому.

Під час розгляду організації обліку операцій з необоротними активами в КП «ОМЕТ» було встановлено, що обліково-аналітичний процес на підприємстві організовано на достатньо високому рівні. Проте можна визначити певні неточності та сформулювати деякі рекомендації, які удосконалять обліковий процес.

При заповненні первинних документів не всі реквізити заповнюються, значна кількість інвентарних карток практично не містять ніяких відомостей про об'єкт та джерело фінансування.

У звіті про використання грошових коштів підприємство не заповнює розділ «II Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності». Хоча в ньому передбачено статті витрат на придбання необоротних активів та надходження від реалізації необоротних активів. Тому ми рекомендуємо деталізувати субрахунки до рахунку 63 і розмежувати придбання оборотних та необоротних активів, що дозволить не

витрачаючи багато часу визначити витрачання грошових коштів на придбання необоротних активів та надходження від продажу.

Під час формування первісної вартості необоротних активів підприємство не передбачає створення резерву на виведення об'єкту основних засобів із експлуатації. Резерв розраховується по дисконтованій вартості майбутніх витрат з щорічним нарахуванням витрат по відсоткам.

Балансова вартість повністю амортизованих основних засобів станом на 31.12.2020 становить 113466 тис. грн. На нашу думку підприємство не раціонально підходить до визначення та перегляду термінів корисного використання необоротних активів, оскільки активи, що повністю перенесли свою вартість списуються з обліку.

Для зменшення витрат по амортизації під час падіння пасажиро-потоків і застосування запобіжних заходів розповсюдження пандемії COVID-19 доречним буде перегляд методу нарахування амортизації для транспортних засобів.

Підприємству необхідно посилити контроль за збереженням та використанням необоротних активів, а також контроль за документальним оформленням всіх операцій з основними засобами. Для цього доцільно передбачити посаду окремого контролера.

АНОТАЦІЯ

Хамутинська О.В. «Облік і контроль необоротних активів на прикладі КП «Одесміськелектротранс»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит» –
(шифр та назва спеціальності) (назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2021.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку та контролю необоротних активів підприємства, методика та організація обліку і внутрішнього контролю у КП «ОМЕТ».

Проаналізовано економічну сутність дефініції «необоротні активи», визначено класифікацію необоротних активів, визначено особливості обліку необоротних активів за міжнародною практикою, визначені проблемні питання обліку необоротних активів, досліджено практику відображення інформації про необоротні активи в КП «ОМЕТ», проведено аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства та ефективності використання необоротних активів, визначено шляхи удосконалення обліку та контролю, побудовано економічну модель.

Запропоновано заповнювати всі передбачені реквізити та інформацію про об'єкти необоротних активів в первинних документах, створювати на вивід із експлуатації необоротних активів, переглядати терміни використання необоротних активів перед складанням річної фінансової звітності, переглянути метод нарахування амортизації для транспортних засобів, посилити контроль за збереженням та використанням необоротних активів.

Ключові слова: необоротні активи, основні засоби, нематеріальні активи, ефективність використання, рентабельність, облік, контроль.

ANNOTATION

Khamutynska Olena. «Accounting and control of non-current assets by the example of Odesmiskelektrotrans CE»

Thesis for Master degree in specialty 071 «Accounting and Taxation»
(code and name of the specialty)

under the master's program «Accounting and Audit». – Odessa National Economics
(title of the educational program)

University. – Odessa, 2021.

The work deals with the theoretical aspects of accounting and control of non-current assets, methodology and organization of accounting and internal control at Odesmiskelektrotrans CE

Author analysis the economic essence of the definition of "non-current assets", determines it's classifications, the peculiarities of accounting for non-current assets according to international practice, the problematic issues of accounting for non-current assets, the practice of displaying information on non-current assets in "OMET" CE, the financial and economic activity of the enterprise and efficiency of non-current assets identifies ways to improve accounting and control, constructs an economical model.

It was proposed to fill in all the required details and information about non-current assets in the primary documents, to add estimated costs for dismantling, removing assets, review the terms of useful life of non-current assets before preparing annual financial statements, review the method of depreciation for vehicles, strengthen control over storage non-current assets.

Keywords: non-current assets, fixed assets, intangible assets, efficiency of use, profitability, accounting, control